ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 23ης Οκτωβρίου 2001 *

Στην υπόθεση C-510/99,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de grande instance de Grenoble (Γαλλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Xavier Tridon,

παρισταμένης της:

Fédération départementale des chasseurs de l'Isère,

και

Fédération Rhône-Alpes de protection de la nature (Frapna), section Isère,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησεως, άρθρων 28 ΕΚ και 30 ΕΚ), του κανονισμού (ΕΟΚ) 3626/82 του Συμβουλίου, της 3ης Δεκεμβρίου 1982, για την εφαρμογή στην Κοινότητα της συμβάσεως για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση (ΕΕ L 384, σ. 1), ιδίως των άρθρων 6 και 15 του κανονισμού αυτού, του κανονισμού (ΕΚ) 338/97 του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1996, για την προστασία των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας με τον έλεγχο του εμπορίου τους (ΕΕ 1997, L 61, σ. 1), καθώς και της

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Συμβάσεως για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, η οποία συνήφθη στην Ουάσιγκτον στις 3 Μαρτίου 1973, ιδίως των άρθρων VII και XIV αυτής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τις F. Macken, πρόεδρο τμήματος, N. Colneric, και τους C. Gulmann (εισηγητή), J.-P. Puissochet και R. Schintgen, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο procureur de la République, εκπροσωπούμενος από τη V. Escolano, αντεισαγγελέα στο tribunal de grande instance de Grenoble,

— ο X. Tridon, εκπροσωπούμενος από τον M. Quatravaux, avocat,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη την K. Rispal-Bellanger και τον D. Colas,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον R. B. Wainwright, επικουρούμενο από τον H. Lehman, avocat,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του X. Tridon, εκπροσωπουμένου από τον M. Quatravaux, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από την C. Bergeot, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από τον R. B. Wainwright, επικουρούμενο από τον H. Lehman, κατά τη συνεδρίαση της 23ης Νοεμβρίου 2000,

αφού άκουσε την γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 6ης Φεβρουαρίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 1999, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Δεκεμβρίου 1999, το tribunal de grande instance de Grenoble υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησεως, άρθρων 28 ΕΚ και 30 ΕΚ), του κανονισμού (ΕΟΚ) 3626/82 του Συμβουλίου, της 3ης Δεκεμβρίου 1982, για την εφαρμογή στην Κοινότητα της συμβάσεως για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση (ΕΕ L 384, σ. 1), ιδίως των άρθρων του 6 και 15, του κανονισμού (ΕΚ) 338/97 του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1996, για την προστασία των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας με τον έλεγχο του εμπορίου τους (ΕΕ 1997, L 61, σ. 1), καθώς και της Συμβάσεως για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, η οποία συνήφθη στην Ουάσιγκτον στις 3 Μαρτίου 1973 (στο εξής: Σύμβαση), ιδίως των άρθρων VII και XIV αυτής.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικής διώξεως κατά του Xavier Tridon, εγκατεστημένου στο Champagnier (Γαλλία), ο οποίος κατηγορείται, μεταξύ άλλων, ότι κατά το διάστημα από τον Νοέμβριο του 1995 μέχρι τον Νοέμβριο του 1997 πώλησε σε εμπορικώς συνεργαζομένους με τον ίδιο ή σε πελάτες, στο

Champagnier, στο πλαίσιο σχετικών εμπορικών συναλλαγών, πτηνά του είδους ara που είχαν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία, τα οποία απαντούν στο υπερπόντιο διοικητικό διαμέρισμα της Γουιάνας (Γαλλία), η χρησιμοποίηση των οποίων για εμπορικούς σκοπούς απαγορεύεται στην εθνική επικράτεια βάσει της υπουργικής αποφάσεως της 15ης Μαΐου 1986, περί καθορισμού μέτρων προστασίας των πτηνών που απαντούν στο διοικητικό διαμέρισμα της Γουιάνας στο σύνολο ή σε μέρος της εθνικής επικρατείας (JORF της 25ης Ιουνίου 1986, σ. 7884, στο εξής: υπουργική απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση

3 Σκοπός της Συμβάσεως είναι η μέσω ρυθμίσεως του διεθνούς εμπορίου προστασία ορισμένων απειλουμένων ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Προβλέπει διαφορετικά συστήματα προστασίας ανάλογα με το οικείο είδος, τα οποία κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες, που αντιστοιχούν στα τρία παραρτήματα της Συμβάσεως αυτής, σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της υφιστάμενης απειλής εξαφανίσεως των εν λόγω ειδών.

4 Το παράρτημα Ι της Συμβάσεως περιλαμβάνει τα πλέον απειλούμενα είδη, για τα οποία προβλέπεται το αυστηρότερο σύστημα προστασίας. Για τα απαριθμούμενα στο παράρτημα ΙΙ είδη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και εκείνα τα οποία δεν απειλούνται σήμερα κατ' ανάγκη με εξαφάνιση, προβλέπεται ένα λιγότερο αυστηρό σύστημα προστασίας.

5 Το άρθρο VII, παράγραφος 4, της Συμβάσεως ορίζει ότι τα άτομα ενός ζωικού είδους το οποίο περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι, που εκτρέφονται σε αιχμαλωσία για εμπορικούς σκοπούς, θεωρούνται ως άτομα των ειδών τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ.

6 Κατά το άρθρο XIV, παράγραφος 1, στοιχείο α', της Συμβάσεως, οι διατάξεις της δεν θίγουν το δικαίωμα των συμβαλλομένων μερών να λαμβάνουν αυστηρότερα εσωτερικά μέτρα όσον αφορά τους όρους που προβλέπονται για το εμπόριο, τη σύλληψη ή τη συλλογή, την κατοχή ή τη μεταφορά ειδών περιλαμβανομένων στα παραρτήματα I, II, και III, μέτρα τα οποία μπορούν να περιλαμβάνουν ακόμη και την πλήρη απαγόρευση των ως άνω πράξεων.

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

7 Το άρθρο 1 του κανονισμού 3626/82 προβλέπει ότι η Σύμβαση, την οποία περιλαμβάνει στο παράρτημα Α ο κανονισμός αυτός, ισχύει εντός της Κοινότητας υπό τους όρους που προβλέπει ο ίδιος κανονισμός.

8 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3626/82, απαγορεύεται η έκθεση για εμπορικούς λόγους, η πώληση, η κατοχή προς πώληση, η προσφορά προς πώληση ή η μεταφορά προς πώληση των ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα I της Συμβάσεως, εκτός παρεκκλίσεως που μπορεί να επιτραπεί από τα κράτη μέλη, ιδίως για τα άτομα ζωικού είδους που εκτρέφονται σε αιχμαλωσία, λαμβανομένων υπόψη των στόχων της Συμβάσεως αυτής και των διατάξεων της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 202).

9 Το άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 3626/82 ορίζει ότι οι απαγορεύσεις της παραγράφου 1 ισχύουν και για τα είδη που απαριθμούνται στο παράρτημα II της Συμβάσεως, τα οποία δεν καλύπτονται από την παράγραφο 1, εφόσον έχουν εισαχθεί κατά παράβαση του άρθρου 5 του ίδιου κανονισμού, η παράγραφος 1 του οποίου προβλέπει μεταξύ άλλων ότι η εισαγωγή στην Κοινότητα των ειδών αυτών προϋποθέτει προσκόμιση, στο τελωνειακό γραφείο στο οποίο διεκπεραιώνονται οι τελωνειακές διατυπώσεις, άδειας εισαγωγής ή πιστοποιητικού εισαγωγής.

10 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού, έχει ως εξής:

«Όσον αφορά τα είδη στα οποία εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός, τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρήσουν ή να λάβουν πιο αυστηρά μέτρα, τηρουμένων των διατάξεων της Συνθήκης, και ιδίως του άρθρου 36, για έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους λόγους:

α) βελτίωση των συνθηκών επιβίωσης των ζωντανών [ειδών] στις χώρες προορισμού·

β) διατήρηση των ιθαγενών ειδών·

γ) διατήρηση ενός είδους ή του πληθυσμού ενός είδους στη χώρα καταγωγής.»

11 Ο κανονισμός 338/97 αντικατέστησε τον κανονισμό 3626/82 και ισχύει από 1ης Ιουνίου 1997. Εκδόθηκε με σκοπό την καλύτερη προστασία των ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας, λαμβανομένων υπόψη των επιστημονικών γνώσεων που προέκυψαν από της εκδόσεως του κανονισμού 3626/82 και της δομής των εμπορικών συναλλαγών, όπως αυτή έχει εξελιχθεί.

12 Δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 338/97, για τα άτομα των ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα Α του κανονισμού αυτού, τα οποία γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία ή αναπαράγονται τεχνητώς, εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για τα είδη του παραρτήματος Β, εξαιρέσει της περιπτώσεως εφαρμογής του άρθρου 8 του ίδιου κανονισμού.

13 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 338/97, απαγορεύεται η αγορά, η προσφορά προς αγορά, η απόκτηση για εμπορικούς σκοπούς, η έκθεση για εμπορικούς σκοπούς, η χρησιμοποίηση για κερδοσκοπικό σκοπό και η πώληση, η κατοχή με σκοπό την πώληση, η προσφορά προς πώληση ή η μεταφορά προς πώληση ειδών του παραρτήματος Α του κανονισμού αυτού.

14 Το άρθρο 8, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι, σύμφωνα με τις απαιτήσεις άλλης κοινοτικής νομοθεσίας για τη διατήρηση της άγριας πανίδας και χλωρίδας, είναι δυνατές παρεκκλίσεις από τις απαγορεύσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, υπό την προϋπόθεση ότι το διαχειριστικό όργανο του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται τα ζωικά ή φυτικά είδη χορηγεί σχετικό πιστοποιητικό, το οποίο εκδίδεται κατά περίπτωση, ιδίως όταν πρόκειται για άτομα ζωικού είδους που γεννήθηκαν και εκτράφηκαν σε αιχμαλωσία.

15 Δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 4, του ως άνω κανονισμού, η Επιτροπή μπορεί να καθορίζει γενικές παρεκκλίσεις από τις κατά την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού απαγορεύσεις, βάσει των όρων της παραγράφου 3.

16 Το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 338/97 ορίζει τα ακόλουθα:

«Οι απαγορεύσεις της παραγράφου 1 ισχύουν και για τα [είδη] του παραρτήματος Β, εκτός εάν η αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους βεβαιώνεται ότι τα [είδη] αυτά αποκτήθηκαν και, εάν δεν προέρχονται από την Κοινότητα, εισήχθησαν σε αυτήν σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία περί διατηρήσεως της άγριας πανίδας και χλωρίδας.»

17 Ο κανονισμός (ΕΚ) 939/97 της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 1997, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού 338/97 (ΕΕ L 140, σ. 9), προβλέπει στο άρθρο 32 ότι

«Οι απαγορεύσεις του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 338/97 και η διάταξη του άρθρου 8, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, σύμφωνα με την οποία είναι δυνατές παρεκκλίσεις χορηγούμενες κατά περίπτωση με έκδοση πιστοποιητικού, δεν ισχύουν για:

α) ζώντα [ζώα] που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία και ανήκουν σε είδη του παραρτήματος VIII και για υβρίδιά τους, εφόσον τα [άτομα] των σχολιαζόμενων ειδών έχουν σημανθεί σύμφωνα με το άρθρο 36, παράγραφος 1, του παρόντος κανονισμού·

β) ζώντα [ζώα] που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία τα οποία έχουν σημανθεί σύμφωνα με το άρθρο 36, παράγραφος 1, του παρόντος κανονισμού και συνοδεύονται από το πιστοποιητικό που αναφέρεται στο άρθρο 20, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του παρόντος κανονισμού το οποίο έχει χορηγήσει στον εκτροφέα αρμόδιο διαχειριστικό όργανο κράτους μέλους.

[...]»

Η εθνική ρύθμιση

18 Το άρθρο L. 211-1 του γαλλικού code rural (αγροτικού κώδικα) ορίζει τα εξής:

«Όταν ένα ιδιαίτερο επιστημονικό συμφέρον ή η ανάγκη διατηρήσεως της βιολογικής κληρονομιάς δικαιολογούν τη διατήρηση μη οικόσιτων ζωικών ειδών ή φυτικών ειδών που δεν καλλιεργούνται, απαγορεύεται:

1° Η καταστροφή ή η αφαίρεση ωών ή φωλεών, ο ακρωτηριασμός ή η καταστροφή, η σύλληψη ή η αφαίρεση, η εκ προθέσεως διατάραξη ή ο έγκλιματισμός ζώων που ανήκουν στα είδη αυτά ή, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για ζώντα ζώα ή όχι, η μεταφορά τους, η μεταφορά προς πώληση, η χρησιμοποίησή τους, η κατοχή τους, η προσφορά τους προς πώληση, η πώληση ή η αγορά τους.

[...]»

19 Η υπουργική απόφαση, που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή, μεταξύ άλλων, του άρθρου L. 211-1 του code rural, απαγορεύει, για τα μη οικόσιτα είδη τα οποία απαριθμεί, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και ορισμένα είδη ara, την καταστροφή ή την αφαίρεση ωών και φωλεών, την καταστροφή, τον ακρωτηριασμό, τη σύλληψη ή την αφαίρεση, καθώς και τον εγκλιματισμό των σχετικών πτηνών ή, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για ζώντα ή νεκρά ζώα, τη μεταφορά τους, τη μεταφορά προς πώληση, τη χρησιμοποίηση, την προσφορά προς πώληση, την πώληση ή την αγορά τους.

20 Κατά το άρθρο L. 215-1 του code rural, κάθε παράβαση των διατάξεων του άρθρου L. 211-1 του κώδικα αυτού επισύρει ποινικές κυρώσεις.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

21 Ο X. Tridon εκμεταλλεύεται ένα κέντρο τεχνητής επωάσεως ωών παπαγάλων στο Champagnier. Κατηγορείται, στο πλαίσιο της διαδικασίας της κύριας δίκης, ότι μεταβίβασε εξ επαχθούς αιτίας ζώα που γεννήθηκαν και εκτράφηκαν σε αιχμαλωσία ανήκοντα στο είδος ara, η χρησιμοποίηση των οποίων για εμπορικούς σκοπούς απαγορεύεται στο σύνολο της εθνικής επικράτειας δυνάμει της υπουργικής αποφάσεως. Αμυνόμενος κατά της διώξεως σε βάρος του ο X. Tridon υποστηρίζει ότι οι διατάξεις του code rural, ιδίως το άρθρο L. 211-1, και η υπουργική απόφαση είναι ασυμβίβαστες τόσο προς τη Συμφωνία όσο και προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης, καθώς και προς τους κανονισμούς 3626/82 και 338/97, που εκδόθηκαν διαδοχικά για την εφαρμογή της ως άνω Συμβάσεως εντός της Κοινότητας.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το tribunal de grande instance de Grenoble αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Για τον προ της 1ης Ιουνίου 1997 χρόνο, έχουν την έννοια οι διατάξεις της Συμβάσεως για το διεθνές εμπόριο των απειλουμένων ειδών και ιδίως τα άρθρα της VII και XIV, οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 3626/82, της 3ης Δεκεμβρίου 1982, ιδίως τα άρθρα του 6 και 15, και οι διατάξεις των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ ότι επιτρέπουν σε ένα κράτος μέλος να θεσπίζει ή να διατηρεί σε ισχύ εσωτερική ρύθμιση που απαγορεύει, ανεξαρτήτως χρονικής περιόδου και σε ολόκληρο το έδαφός του, οποιαδήποτε εμπορική χρησιμοποίηση ζώων μη οικόσιτων ειδών που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία και που απαντούν σε φυσική κατάσταση στο σύνολο ή σε τμήμα του εδάφους του κράτους αυτού;

2) Από 1ης Ιουνίου 1997, έχουν την έννοια οι διατάξεις της Συμβάσεως για το διεθνές εμπόριο των απειλουμένων ειδών και ιδίως τα άρθρα της VII και XIV, οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 338/97 του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1996, για την προστασία των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας με τον έλεγχο

του εμπορίου τους και οι διατάξεις των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ ότι επιτρέπουν σε ένα κράτος μέλος να θεσπίζει ή να διατηρεί σε ισχύ εσωτερική ρύθμιση που απαγορεύει, ανεξαρτήτως χρονικής περιόδου και σε όλο το έδαφος του κράτους αυτού, οποιαδήποτε εμπορική χρησιμοποίηση ζώων μη οικόσιτων ειδών που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία και που απαντούν σε φυσική κατάσταση στο σύνολο ή σε τμήμα του εδάφους του κράτους αυτού;»

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

23 Πρέπει να υπομνησθεί καταρχάς ότι, κατά το άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 3626/82, η Σύμβαση εφαρμόζεται εντός της Κοινότητας υπό τους όρους που προβλέπει ο ίδιος αυτός κανονισμός και ότι ο κανονισμός 338/97 αντικατέστησε τον κανονισμό 3626/82, όπως εκτίθεται στη δεύτερη αιτιολογική του σκέψη.

24 Έτσι, χωρίς να είναι αναγκαίο να λάβει θέση το Δικαστήριο επί του αν το ίδιο είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί της ερμηνείας των διατάξεων της Συμβάσεως, στο πλαίσιο της συνεργασίας του με τα εθνικά δικαστήρια την οποία προβλέπει το άρθρο 234 ΕΚ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν πάση περιπτώσει, εν προκειμένω μια τέτοια ερμηνεία δεν είναι απαραίτητη, καθόσον οι σχετικές διατάξεις δεν έχουν εφαρμογή, σε κοινοτικό επίπεδο, παρά μόνο μέσω των δύο κανονισμών που παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως.

25 Εντούτοις, εφόσον τόσο ο κανονισμός 3626/82 όσο και ο κανονισμός 338/97 έχουν εφαρμογή, όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, των κανονισμών αυτών, τηρουμένων των σκοπών, των αρχών και, προκειμένου για τον τελευταίο από τους ως άνω κανονισμούς, των διατάξεων της Συμβάσεως, το Δικαστήριο δεν μπορεί να παραβλέψει τις ανωτέρω διατάξεις, καθόσον είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη για την ερμηνεία των διατάξεων των προαναφερθέντων κανονισμών.

26 Στη συνέχεια, πρέπει να σημειωθεί ότι η απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου αφήνει να εννοηθεί ότι τα ara, τα οποία φαορά ή τη διαφορά της κύριας δίκης, ανήκουν σε είδη πτηνών που απαριθμούνται είτε στα παραρτήματα Ι ή ΙΙ της Συμβάσεως είτε στα παραρτήματα Α ή Β του κανονισμού 338/97.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές και λαμβανομένου ιδίως υπόψη του γεγονότος ότι το νομικό σύστημα στο οποίο υπάγονται τα ως άνω είδη διαφέρει ανάλογα με το παράρτημα της Συμβάσεως ή του κανονισμού 338/97 στο οποίο αυτά περιλαμβάνονται, τα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να εξεταστούν ενόψει των εν λόγω παραρτημάτων.

28 Συναφώς, πρέπει, ωστόσο, να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας την οποία προβλέπει το άρθρο 234 ΕΚ, δεν απόκειται στο Δικαστήριο, αλλά στο εθνικό δικαστήριο, να διαπιστώσει τα πραγματικά περιστατικά που προκάλεσαν τη διαφορά και να συναγάγει εξ αυτών τα αναγκαία συμπεράσματα για την απόφαση που καλείται να εκδώσει (βλ. ιδίως την απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, C-435/97, WWF κ.λπ., Συλλογή 1999, σ- I-5613, σκέψη 32).

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Τα είδη που καλύπτονται από το παράρτημα Ι της Συμβάσεως ή από το παράρτημα Α του κανονισμού 338/97

29 Πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3626/82, απαγορεύεται κάθε εμπορική χρήση των ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της Συμβάσεως.

30 Είναι ακριβές ότι η διάταξη αυτή προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν σε ορισμένες περιπτώσεις να θεσπίζουν παρεκκλίσεις από την απαγόρευση της εμπορικής χρησιμοποιήσεως των απαριθμούμενων στο παράρτημα Ι της Συμβάσεως ειδών, ιδίως όταν πρόκειται για άτομα ζωικού είδους που εκτρέφονται σε αιχμαλωσία. Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί, όπως ορθά υπογραμμίζουν ο procureur de la République, η Γαλλική Δημοκρατία και η Επιτροπή, ότι πρόκειται απλώς για μια δυνατότητα και όχι για υποχρέωση των κρατών μελών.

31 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί επιπλέον ότι, ναι μεν το άρθρο VII, παράγραφος 4, της Συμβάσεως προβλέπει ότι τα άτομα ζωικού είδους που περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι, τα οποία γεννώνται σε αιχμαλωσία για εμπορικούς σκοπούς, πρέπει να θεωρούνται ως άτομα ειδών του παραρτήματος ΙΙ, με αποτέλεσμα να μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο εμπορικών πράξεων σύμφωνα με την ισχύουσα ρύθμιση του εμπορίου των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, πλην όμως, από το άρθρο XIV, παράγραφος 1, στοιχείο α', της Συμβάσεως προκύπτει επίσης ότι οι διατάξεις της Συμβάσεως αυτής δεν επηρεάζουν το δικαίωμα των συμβαλλομένων μερών να λάβουν αυστηρότερα εσωτερικά μέτρα όσον αφορά, ειδικότερα, τους όρους εμπορίας ειδών που παρατίθενται ιδίως στα παραρτήματα Ι και ΙΙ, μέτρα τα οποία μπορούν να περιλαμβάνουν ακόμα και την πλήρη απαγόρευση μιας τέτοιας δραστηριότητας.

32 Έτσι, η γενική απαγόρευση εμπορικής χρησιμοποιήσεως των ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της Συμβάσεως, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3626/82, καλύπτεται από το άρθρο XIV, παράγραφος 1, στοιχείο α', της Συμβάσεως αυτής.

33 Δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 338/97, απαγορεύεται κάθε εμπορική χρησιμοποίηση των ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Α του κανονισμού αυτού.

34 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του ως άνω κανονισμού, μπορεί να προβλέπεται κατά περίπτωση παρέκκλιση από την κατά την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου απαγόρευση προκειμένου περί ατόμων ειδών που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία. Η διάταξη αυτή επιτρέπει, χωρίς όμως να τις επιβάλλει, παρεκκλίσεις από τη θεσπιζόμενη απαγόρευση.

35 Κατά το μέτρο που το παράρτημα Ι της Συμβάσεως και το παράρτημα Α του κανονισμού 338/97 ταυτίζονται, διαπιστώνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη των λεχθέντων στη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως, η γενική απαγόρευση της εμπορικής χρησιμοποιήσεως ειδών περιλαμβανομένων σ' αυτό το τελευταίο παράρτημα, όπως προβλέπεται από το άρθρο 8, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, καλύπτεται από το άρθρο XIV, παράγραφος 1, στοιχείο α', της Συμβάσεως.

36 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 4, του κανονισμού 338/97, η Επιτροπή μπορεί να θεσπίζει γενικές παρεκκλίσεις από την απαγόρευση που προβλέπει η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού.

37 Προκειμένου περί ζώντων ζώων, το άρθρο 32 του κανονισμού 939/97 προβλέπει τέτοιες γενικές παρεκκλίσεις όσον αφορά, αφενός, ζώντα ζώα που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα VIII του κανονισμού 939/97 και τα υβρίδιά τους, εφόσον τα ζώα αυτά έχουν σημανθεί σύμφωνα με το άρθρο 36, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, και, αφετέρου, τα ζώντα ζώα που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία τα οποία έχουν σημανθεί σύμφωνα με το ως άνω άρθρο 36, παράγραφος 1, και συνοδεύονται από το πιστοποιητικό περί του οποίου γίνεται λόγος στο άρθρο 20, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, το οποίο χορηγείται στον εκτροφέα από αρμόδιο διαχειριστικό όργανο κράτους μέλους.

38 Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, οι ως άνω δύο παρεκκλίσεις περιορίζουν τη δυνατότητα της Γαλλικής Δημοκρατίας να απαγορεύει, μετά την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 939/97, δηλαδή την 1η Ιουνίου 1997, οποιαδήποτε εμπορική συναλλαγή για είδη που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία και περιλαμβάνονται στο παράρτημα Α του κανονισμού 338/97.

39 Συναφώς, εφόσον τα ara δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα VIII του κανονισμού 939/97, δεν προκύπτει ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 32 του κανονισμού αυτού παρέκκλιση σχετικά με τα ζώντα ζώα που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία και περιλαμβάνονται στο εν λόγω παράρτημα έχει σημασία για την υπόθεση της κύριας δίκης. Όσον αφορά την άλλη παρέκκλιση την οποία θεσπίζει η διάταξη αυτή, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι πληρούνται οι απαραίτητες για την εφαρμογή της προϋποθέσεις.

40 Εντούτοις, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει αν τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στη διαφορά της κύριας δίκης καλύπτονται ενδεχομένως από μια από τις παρεκκλίσεις αυτές και να συναγάγει τα σχετικά συμπεράσματα για την απόφαση την οποία θα κληθεί να εκδώσει.

41 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβαλλόμενα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

— όσον αφορά τα καλυπτόμενα από το παράρτημα I της Συμβάσεως είδη, ο κανονισμός 3626/82 έχει την έννοια ότι δεν εμποδίζει την εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως κράτους μέλους απαγορεύουσας γενικά στο έδαφός του κάθε εμπορική χρησιμοποίηση ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία·

— όσον αφορά τα καλυπτόμενα από το παράρτημα Α του κανονισμού 338/97 είδη, ο κανονισμός αυτός έχει την έννοια ότι δεν εμποδίζει την εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως κράτους μέλους απαγορεύουσας γενικά στο έδαφός του κάθε εμπορική χρησιμοποίηση ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία.

Τα καλυπτόμενα από το παράρτημα ΙΙ της Συμβάσεως ή το παράρτημα Β του κανονισμού 338/97 είδη

42 Αφενός, πρέπει να σημειωθεί ότι, με εξαίρεση την περίπτωση περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 3626/82, σε περίπτωση εισαγωγής ειδών περιλαμβανομένων στο παράρτημα ΙΙ της Συμβάσεως κατά παράβαση του άρθρου 5 του ίδιου κανονισμού, ο ως άνω κανονισμός δεν απαγορεύει την εμπορική χρησιμοποίησή τους.

43 Όσον αφορά το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 338/97, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο αυτό ορίζει ότι η απαγόρευση οποιασδήποτε εμπορικής χρησιμοποιήσεως, την οποία προβλέπει η παράγραφος 1 του ίδιου άρθρου, ισχύει και για τα είδη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Β, εκτός της περιπτώσεως κατά την οποία η αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους έχει αποδείξεις ότι τα είδη αυτά αποκτήθηκαν και, εφόσον δεν προέρχονται από την Κοινότητα, ότι εισήχθησαν σ' αυτή σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία περί διατηρήσεως της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

44 Έτσι, η εμπορική χρησιμοποίηση ειδών περιλαμβανομένων στο παράρτημα Β του κανονισμού 338/97 επιτρέπεται εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού.

45 Αφετέρου, πρέπει να υπομνησθεί επίσης ότι, όσον αφορά τα είδη στα οποία έχουν εφαρμογή οι κανονισμοί 3626/82 ή 338/97, οι κανονισμοί αυτοί δεν εμποδίζουν αυστηρότερα μέτρα που μπορούν να λάβουν ή να διατηρήσουν τα κράτη μέλη, τηρουμένων των διατάξεων της Συνθήκης. Πράγματι, η λήψη ή η διατήρηση τέτοιων μέτρων προβλέπεται, όσον αφορά τον κανονισμό 3626/82, στο άρθρο 15 του κανονισμού αυτού και, όσον αφορά τον κανονισμό 338/97, που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 130 Σ, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησεως, άρθρο 175, παράγραφος 1, ΕΚ), στο άρθρο 130 Τ της Συνθήκης ΕΚ (νυν,

άρθρο 176 ΕΚ), σύμφωνα με το οποίο τα μέτρα προστασίας που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 130 Σ δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν και να θεσπίζουν αυστηρότερα μέτρα προστασίας, τα οποία πρέπει να συμβιβάζονται με τη Συνθήκη.

46 Έτσι, και αν ακόμα υποτεθεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία θέσπισε ή διατήρησε αυστηρότερα μέτρα έναντι των προβλεπομένων στους κανονισμούς 3626/82 και 338/97, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να έχει ανακύψει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου πρόβλημα συμφωνίας της απαγορεύσεως εμπορικής χρησιμοποιήσεως των επίμαχων ειδών, όπως αυτή προβλέπει η γαλλική κανονιστική ρύθμιση, ιδίως η υπουργική απόφαση, προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης. Τούτο συμβαίνει σε περίπτωση που η ως άνω ρύθμιση εφαρμόζεται σε καταστάσεις που συνδέονται με την εισαγωγή εμπορευμάτων στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1988, 298/87, Smanor, Συλλογή 1988, σ. 4489, σκέψεις 7 και 8, και της 5ης Δεκεμβρίου 2000, C-448/98, Guimont, Συλλογή 2000, σ. I-10663, σκέψη 21).

47 Όσον αφορά το αν ο X. Tridon μπορεί βασίμως να επικαλεστεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου τα προσκόμματα που ενδεχομένως παρεμβάλλει η γαλλική ρύθμιση στις εισαγωγές προστατευομένων ειδών πτηνών, πρέπει να υπομνησθεί ότι εναπόκειται μόνο στα εθνικά δικαστήρια, στο πλαίσιο του συστήματος συνεργασίας μεταξύ των δικαστηρίων αυτών και του Δικαστηρίου που προβλέπει το άρθρο 234 ΕΚ, να εκτιμούν τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο έναντι των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της οποίας έχουν επιληφθεί (βλ., μεταξύ άλλων, τις προαναφερθείσες αποφάσεις Smanor, σκέψη 9, και Guimont, σκέψη 22).

48 Επομένως, εφόσον η επίμαχη εθνική ρύθμιση της κύριας δίκης είναι αυστηρότερη έναντι της προβλεπόμενης στους κανονισμούς 3626/82 ή 338/97, πρέπει να εξεταστεί αν αυτή αποτελεί ένα αντίθετο προς το άρθρο 30 της Συνθήκης μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, καθόσον εφαρμόζεται στα εισαγόμενα προϊόντα.

49 Όμως, μια απαγόρευση εμπορικής χρησιμοποιήσεως των ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της Συμβάσεως ή στο παράρτημα Β του κανονισμού 338/97, όπως αυτή που προβλέπει η γαλλική ρύθμιση, ιδίως η υπουργική απόφαση, αποτελεί αυστηρότερο μέτρο υπό την έννοια των άρθρων 15 του κανονισμού 3626/82 ή 130 Τ της Συνθήκης. Επιπλέον, ένα τέτοιο μέτρο είναι ικανό να παρεμποδίσει το ενδοκοινοτικό εμπόριο, υπό την έννοια του άρθρου 30 της Συνθήκης, όταν εφαρμόζεται σε είδη προερχόμενα από άλλο κράτος μέλος.

50 Εντούτοις, ένα τέτοιο εμπόδιο μπορεί να δικαιολογείται για λόγους προστασίας των απειλουμένων ειδών, όπως είναι αυτοί που παρατίθενται στα άρθρα 15 του κανονισμού 3626/82, όσον αφορά την εφαρμογή του παραρτήματος ΙΙ της Συμβάσεως, και 36 της Συνθήκης, όσον αφορά την εφαρμογή του παραρτήματος Β του κανονισμού 338/97.

51 Συναφώς, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης κανονιστική ρύθμιση έχει ως σκοπό την εξασφάλιση της διατηρήσεως των ζωικών ειδών και, επομένως, την προστασία της ζωής και της υγείας των ως άνω ειδών. Τούτο προκύπτει από το γράμμα του άρθρου L. 211-1 του code rural, για την εφαρμογή του οποίου εκδόθηκε η υπουργική απόφαση.

52 Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μια ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, που απαγορεύει την εμπορική χρησιμοποίηση ειδών περιλαμβανομένων στο παράρτημα ΙΙ της Συμβάσεως ή στο παράρτημα Β του κανονισμού 338/97, ανταποκρίνεται προς τον σκοπό της προστασίας των ως άνω ειδών, όπως αυτός εκτίθεται στα άρθρα 15 του κανονισμού 3626/82 ή 36 της Συνθήκης.

53 Όμως, μια τέτοια ρύθμιση, που θεσπίζεται σε τομέα στον οποίο το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν αυστηρότερα μέτρα έναντι των προβλεπομένων από το ως άνω δίκαιο και η οποία είναι ικανή να έχει περιοριστικά αποτελέσματα επί των εισαγωγών προϊόντων, δεν συμβιβάζεται με τη Συνθήκη παρά μόνον εφόσον είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική επίτευξη του

σκοπού της προστασίας της υγείας και της ζωής των ζώων. Επομένως, μια εθνική ρύθμιση δεν μπορεί να καλύπτεται από την προβλεπόμενη στο άρθρο 36 της Συνθήκης παρέκκλιση όταν η υγεία και η ζωή των ζώων μπορούν να προστατευθούν εξίσου αποτελεσματικά με μέτρα που περιορίζουν λιγότερο τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές (βλ., επ' αυτού, την απόφαση της 11ης Ιουλίου 2000, C-473/98, Toolex, Συλλογή 2000, σ. I-5681, σκέψεις 33 και 40).

54 Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η προστασία των ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία και ανήκουν σε είδη τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα II της Συμβάσεως ή στο παράρτημα Β του κανονισμού 338/97 επιβάλλεται διότι η εκτροφή ζώων ανηκόντων στα είδη αυτά για εμπορικούς σκοπούς θα μπορούσε να έχει σημαντικές αρνητικές συνέπειες επί της διατηρήσεως σε φυσική κατάσταση των ως άνω ειδών. Πράγματι, μια τέτοια εκτροφή θα καθιστούσε δυνατή τη δημιουργία μιας πραγματικής αγοράς. Έτσι, προς ικανοποίηση της ζητήσεως την οποία δημιουργεί μια τέτοια αγορά, θα είναι μεγάλος ο πειρασμός αφαιρέσεως πτηνών ή ωών από το φυσικό τους περιβάλλον, καθόσον μάλιστα η αναπαραγωγή σε αιχμαλωσία πολλών ειδών απαιτεί ειδικές εγκαταστάσεις και ιδιαίτερες ικανότητες, όταν μάλιστα για την ανάπτυξη των τελευταίων απαιτείται πολύς χρόνος. Συνεπώς, η ελευθέρωση του εμπορίου ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία των οποίων η σύλληψη απαγορεύεται θα έθιγε τους σκοπούς της προστασίας των οικείων ειδών.

55 Εξάλλου, δεδομένου ότι η γενετική κληρονομιά των ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία είναι λιγότερο διαφοροποιημένη έναντι εκείνης των ζώων που βρίσκονται στο φυσικό περιβάλλον, υφίσταται μια πραγματική ανάγκη αποφυγής των σημαντικών κινδύνων αιμομιξίας που απορρέουν για τα διατηρούμενα σε αιχμαλωσία ζώα. Όμως, η γενετική διαφοροποίηση δεν μπορεί να επιτευχθεί παρά μόνο με αφαιρέσεις ζώων από το φυσικό τους περιβάλλον. Επιπλέον, το εμπόριο ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε ηθελημένη ή τυχαία ελευθέρωση τέτοιων ζώων στο φυσικό περιβάλλον, δημιουργώντας, με τον τρόπο αυτό, σε ορισμένες περιπτώσεις, γενετικό κίνδυνο για τη διατήρηση των ζώων του ιδίου είδους ή συγγενών ειδών.

56 Τέλος, η Γαλλική Κυβέρνηση διατείνεται ότι κανένα άλλο λιγότερο περιοριστικό μέτρο δεν είναι αρκετά αξιόπιστο για να μπορεί να προτιμηθεί έναντι της απαγορεύσεως της εμπορίας προστατευομένων ειδών που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία. Πράγματι, κανένα σύστημα ελέγχου δεν είναι ικανό να αποθαρρύνει αποτελεσματικά την απάτη που συνίσταται στην παρουσίαση ωών ή πτηνών που έχουν αφαιρεθεί από το φυσικό τους περιβάλλον ως ωών προερχομένων από πτηνά που έχουν εκτραφεί σε αιχμαλωσία ή ως πτηνών που έχουν γεννηθεί και εκτραφεί σε αιχμαλωσία.

57 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Επιτροπή υποστήριξε, στην ουσία, ότι η απόλυτη απαγόρευση εμπορίας ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της Συμβάσεως ή στο παράρτημα Β του κανονισμού 338/97, ιδίως όταν πρόκειται για είδη που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία, υπερβαίνει τα όρια του αναγκαίου για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας των ως άνω ειδών. Τούτο υποστηρίζεται ότι είναι τόσο βέβαιο ώστε πολλά ψηφίσματα της διασκέψεως των συμβαλλομένων μερών της Συμβάσεως ενθαρρύνουν την εκτροφή ζώων που γεννώνται σε αιχμαλωσία και την εμπορία τους με σκοπό, αφενός, τον περιορισμό της αφαιρέσεως ζώων από το φυσικό τους περιβάλλον και, αφετέρου, την εξέλιξη των ζώων που προορίζονται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αφεθούν εκ νέου στο φυσικό περιβάλλον. Κατά την Επιτροπή, η προστασία των επίμαχων ειδών μπορεί να εξασφαλισθεί με λιγότερο περιοριστικά μέτρα έναντι της απόλυτης απαγορεύσεως εμπορίας, όπως είναι η σήμανση των ζώων με δακτυλίους ή αναμεταδότες με μικροκυκλώματα ή, ακόμη, με αναλύσεις αίματος που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό της προελεύσεως του ζώου, όπως προβλέπεται από τον κανονισμό 939/97.

58 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εκτίμηση του αν είναι σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας της [η] επίμαχη[ς] στην υπόθεση της κύριας δίκης απαγόρευση εμπορίας και, ειδικότερα, του αν ο επιδιωκόμενος σκοπός μπορεί να επιτευχθεί με μέτρα που επηρεάζουν λιγότερο το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, εν προκειμένω, χωρίς συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία, η δε εκτίμηση αυτή προϋποθέτει συγκεκριμένη εξέταση, στηριζόμενη ιδίως σε επιστημονικές μελέτες και σε πραγματικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την κατάσταση στην οποία εντάσσεται η διαφορά της κύριας δίκης, εξέταση στην οποία πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο.

59 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι η μεταγενέστερη κοινοτική ρύθμιση, ιδίως ο κανονισμός 939/97, προέβλεψε μέτρα λιγότερο περιοριστικά έναντι των προβλεπομένων στην επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης γαλλική ρύθμιση, με σκοπό την προστασία των σχετικών ειδών, δεν αρκεί, αυτό καθαυτό, για να συναχθεί ότι η ρύθμιση αυτή αντιβαίνει προς την αρχή της αναλογικότητας. Πράγματι, μια τέτοια ρύθμιση δεν μπορεί να θεωρείται ως δυσανάλογα αυστηρή έναντι του σκοπού τον οποίο επιδιώκει, παρά μόνον αν προκύπτει ότι ο σκοπός αυτός μπορεί να επιτευχθεί με εξίσου αποτελεσματικό τρόπο με μέτρα που περιορίζουν λιγότερο το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

60 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

— όσον αφορά τα είδη που καλύπτονται από το παράρτημα ΙΙ της Συμβάσεως, ο κανονισμός 3626/82 δεν απαγορεύει την εμπορική χρησιμοποίηση ειδών εκτός από την περίπτωση περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 6, παράγραφος 2, αυτού, όταν πρόκειται για εισαγωγή ειδών πραγματοποιηθείσα κατά παράβαση του άρθρου 5 του ίδιου κανονισμού·

— όσον αφορά τα καλυπτόμενα από το παράρτημα Β του κανονισμού 338/97 είδη, ο κανονισμός αυτός δεν απαγορεύει την εμπορική χρησιμοποίηση των ειδών αυτών εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 5, του ως άνω κανονισμού.

Οι κανονισμοί αυτοί εμποδίζουν την εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως κράτους μέλους που απαγορεύει γενικά στο έδαφός του κάθε εμπορική χρησιμοποίηση ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία τα οποία ανήκουν σε τέτοια είδη, καθόσον η ρύθμιση αυτή έχει εφαρμογή σε εισαγόμενα από άλλα κράτη μέλη είδη, αν προκύπτει ότι ο σκοπός της προστασίας τους, όπως αυτός εκτίθεται στα άρθρα 15 του κανονισμού 3626/82 ή 36 της Συνθήκης, μπορεί να επιτευχθεί εξίσου αποτελεσματικά με μέτρα που περιορίζουν λιγότερο το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

61 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 1999 το tribunal de grande instance de Grenoble, αποφαίνεται:

1) — **Όσον αφορά τα είδη που καλύπτονται από το παράρτημα Ι της Συμβάσεως για το διεθνές εμπόριο των απειλουμένων ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας, που συνήφθη στην Ουάσιγκτον στις 3 Μαρτίου 1973, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3626/82 του Συμβουλίου, της 3ης Δεκεμβρίου 1982, για την εφαρμογή στην Κοινότητα της συμβάσεως για το διεθνές εμπόριο των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, έχει την έννοια ότι δεν εμποδίζει την εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως κράτους μέλους απαγορεύουσας γενικά στο έδαφός του κάθε εμπορική χρησιμοποίηση ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία.**

— **Όσον αφορά τα είδη που καλύπτονται από το παράρτημα Α του κανονισμού (ΕΚ) 338/97 του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1996, για την προστασία των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας με τον έλεγχο του εμπορίου τους, ο κανονισμός αυτός έχει την έννοια ότι δεν εμποδίζει την εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως κράτους μέλους απαγορεύουσας γενικά στο έδαφός του κάθε εμπορική χρησιμοποίηση ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία.**

2) — **Όσον αφορά τα είδη που καλύπτονται από το παράρτημα ΙΙ της ως άνω Συμβάσεως, ο κανονισμός 3626/82 δεν απαγορεύει την εμπορική χρησι-**

μοποίηση ζώων από τα είδη αυτά εκτός από την περίπτωση περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 6, παράγραφος 2, αυτού, όταν πρόκειται για εισαγωγή ειδών πραγματοποιηθείσα κατά παράβαση του άρθρου 5 του ίδιου κανονισμού.

— **Όσον αφορά τα καλυπτόμενα από το παράρτημα Β του κανονισμού 338/97 είδη, ο κανονισμός αυτός δεν απαγορεύει την εμπορική εκμετάλλευση των ειδών αυτών εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 5, του ως άνω κανονισμού.**

Οι κανονισμοί αυτοί εμποδίζουν την εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως κράτους μέλους που απαγορεύει γενικά στο έδαφός του κάθε εμπορική εκμετάλλευση ζώων που γεννώνται και εκτρέφονται σε αιχμαλωσία τα οποία ανήκουν σε τέτοια είδη, καθόσον η ρύθμιση αυτή έχει εφαρμογή σε εισαγόμενα από άλλα κράτη μέλη είδη, αν προκύπτει ότι ο σκοπός της προστασίας τους, όπως αυτός εκτίθεται στα άρθρα 15 του κανονισμού 3626/82 ή 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησεως, άρθρο 30 ΕΚ), μπορεί να επιτευχθεί εξίσου αποτελεσματικά με μέτρα που περιορίζουν λιγότερο το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

Macken Colneric Gulmann

Puissochet Schintgen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Οκτωβρίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Η Πρόεδρος του έκτου τμήματος

F. Macken